

Література:

1. Возрастные особенности вратарей // [електронний ресурс]: http://www.no-goal.ru/vozzrastnie_osobennosti.html
2. Как должен вратарь защищать гандбольные ворота // [електронний ресурс]: <http://hand-ball.ru/stati/1599-kak-dolzhen-vratar-zashchishchat-gandbolnye-vorota.html>
3. Даев В.Е. Оптимизация спортивного отбора и ориентации футболистов по игровым амплуа на этапе углубленной специализации: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Даев Вячеслав Евгеньевич. – Малаховка, 2007. – 176 с.
4. Андреев С.Н. Основы технической подготовки вратаря в мини-футболе (футзале): учебно-методическое пособие / С.Н. Андреев, Г.Н. Гарагуля. – М.: Советский спорт, 2011. – 120 с.
5. Питание футболистов [Електронний ресурс]: <http://www.no-goal.ru/pitanie.html>

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Щерба Марина

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – канд.пед.наук, доц. Свєртнев О.А.

У статті розглянуті основні проблеми фінансово-економічної діяльності державних та громадських органів управління у сфері фізичної культури і спорту України в сучасних економічних умовах.

Ключові слова: *фізична культура, спорт, управління, державна програма.*

Сьогодні багато країн, які раніше культивували економічні системи командного типу, вирішують проблеми пошуку ефективних підходів до розвитку сфери фізичної культури і спорту в нових соціально-економічних умовах. Такі проблеми є нагальними і для України.

Фізична культура і спорт є специфічною сферою діяльності, що обумовлено, насамперед, особливостями економічного результату людської праці у цій сфері – фізкультурно-спортивні послуги, які спрямовані на досягнення бажаного психофізіологічного чи емоційного стану людини засобами фізичної культури і спорту. Спираючись на це визначення, можна вирізнити кілька видів фізкультурно-спортивних послуг: фізкультурно-виховні, фізкультурно-оздоровчі, спортивно-оздоровчі, спортивно-видовищні тощо.

Зважаючи на різноплановість ефекту фізкультурно-спортивних послуг, їхніми покупцями-споживачами можуть виступати як окремі

особи, так і суб'єкти господарської діяльності, а також певні соціальні інститути. Одним із споживачів фізкультурно-спортивних послуг виступає і держава, яка намагається використати досягнення своїх спортсменів на найпрестижніших міжнародних змаганнях з політичною метою, сподіваючись на поліпшення свого міжнародного іміджу. Окрім цього, держава потенційно зацікавлена у підтриманні та зміцненні здоров'я населення країни, одним із дієвих чинників чого є фізична культура і спорт.

Аналізуючи сучасну економіку сфери фізичної культури і спорту України, слід звернути увагу на наявність низки протиріч, які виникли під впливом сукупності чинників, головними серед яких можна визначити такі: зміну ролі держави у забезпеченні життєдіяльності фізкультурно-спортивних організацій; активне проникнення у сферу фізичної культури і спорту ринкових відносин; виникнення раніше непритаманного сфері приватного сектора; формування ринку фізкультурно-спортивних послуг.

Одним із визначальних протиріч сучасного етапу розвитку економіки фізичної культури і спорту в Україні є гостра невідповідність між намаганням держави зберегти провідну роль в забезпеченні життєдіяльності сфери і її обмеженими ресурсними можливостями. Сьогодні реалізується курс не лише на збереження, а у багатьох випадках – і на посилення ролі держави у розвитку сфери фізичної культури і спорту.

Із зміцненням здоров'я громадян країни тісно пов'язане фізичне виховання дітей, підлітків, дорослого населення. Цей вид бюджетних витрат за функціональною структурою поділяється на фінансування здійснення заходів з фізичної культури та спорту і державну підтримку громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості. Для участі в майбутніх олімпіадах залучаються кошти підприємств, організацій, кооперативів із звільненням перелічених сум від оподаткування. За рахунок коштів місцевих бюджетів утримуються апарати управління фізкультурою і спортом при виконкомках органів місцевого самоврядування. До організації заходів по фізичному вихованню, проведенню змагань місцевого значення залучаються кошти профспілок, підприємств з фондів соціального розвитку, а також спонсорів комерційних структур.

Видатки на фізичну культуру і спорт, що здійснюються з Державного бюджету України: а) державні програми підготовки резерву і складу національних команд та забезпечення їх участі у змаганнях держ. і міжнар. значення (утримання центральних спорт. шкіл вищої спортивної майстерності згідно з переліком, затвердженим КМУ, формування нац. команд, проведення навчально-тренувальних зборів і змагань держ. значення з визнаних видів спорту; підготовка і участь нац. збірних команд у міжнародних змаганнях з олімпійських та

неолімпійських видів спорту, фінансова підтримка баз олімпійської підготовки згідно з переліком, затвердженим КМУ); б) державні програми з розвитку фізкультури, спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів (центри держ. значення з фізкультури і спорту інвалідів, проведення навчально-тренувальних зборів, всеукраїнських змагань з видів спорту для інвалідів, заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів, утримання нац. збірних команд з видів спорту для інвалідів, забезпечення їх підготовки та участі в міжнародних змаганнях, фінансова підтримка паралімпійського руху та баз паралімпійської підготовки згідно з переліком, затвердженим КМУ); в) державні програми фізкультурно-спортивної спрямованості.

Видатки на розвиток фізкультури і спорту, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського АРК і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів: а) державні програми розвитку фізичної культури і спорту: утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів (крім шкіл республіканського АРК і обласного значення), заходи з фізичної культури і спорту та фінансова підтримка організацій фізкультурно-спортивної спрямованості і спортивних споруд місцевого значення.

Видатки, що здійснюються з бюджету АРК та обласних бюджетів і враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів: а) державні програми з розвитку фізичної культури і спорту (утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів республіканського АРК та обласного значення (крім шкіл, визначених у підпункті «б» цього пункту), заходи з фізичної культури і спорту республіканського АРК та обласного значення); б) державні програми з розвитку фізичної культури, спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів (центри республіканського АРК та обласного значення з фізичної культури і спорту інвалідів, дитячо-юнацькі спортивні школи для інвалідів усіх типів; проведення заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів, навчально-тренувальних зборів і змагань республіканського АРК та обласного значення з фізичної культури і спорту інвалідів).

Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів включають місцеві програми з розвитку фізичної культури і спорту.

Одним із визначальних протиріч сучасного етапу розвитку економіки фізичної культури і спорту в Україні є гостра невідповідність між намаганням держави зберегти провідну роль в забезпеченні життєдіяльності сфери і її обмеженими ресурсними можливостями. Сьогодні реалізується курс не лише на збереження, а у багатьох випадках – і на посилення ролі держави у розвитку сфери фізичної

культури і спорту. Це, насамперед, виявляється в ухваленні відповідних нормативно-правових актів: 7 актів Верховної Ради України, серед яких 6 законів та 1 постанова, 16 указів та розпоряджень Президента України, 42 постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

Так, Законом України «Про фізичну культуру і спорт» визначені такі форми впливу держави на економіку фізичної культури і спорту: підтримка олімпійського руху, діяльності всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, національних спортивних федерацій, інших громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості (стаття 3); утримання та підготовка членів збірних команд України до міжнародних змагань (стаття 21); фінансування державної програми розвитку фізичної культури і спорту за рахунок державного бюджету, бюджетів місцевого самоврядування (стаття 28); визначення нормативів мінімальної забезпеченості основними фізкультурно-оздоровчими і спортивними спорудами житлових районів, а також підприємств, установ і організацій всіх форм власності, а також контроль за ефективністю використання спортивних споруд незалежно від форм власності (стаття 29); забезпечення підготовки та перепідготовки кадрів у сфері фізичної культури і спорту (стаття 30).

Маючи такі законодавче забезпечені економічні повноваження, держава мала б досягти істотного економічного впливу на сферу фізичної культури і спорту. Однак цього не відбувається у практичному житті, оскільки держава реально не спроможна підкріпити отримані повноваження відповідними фінансовими ресурсами.

Тенденції фінансового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні має позитивну динаміку. Але, на жаль, збільшення бюджетних асигнувань на фізичну культуру і спорт часом відстає від реального зростання «вартості життя», цін на різні товари і послуги, що врешті-решт призводить до загострення проблем із реальним фінансовим забезпеченням реалізації державних і регіональних фізкультурно-спортивних програм.

Останніми роками обсяг фінансування сфери збільшився у 3,5 рази, а питома вага державних коштів зросла з 51,1% до 59,8%. При цьому значно зросла роль місцевих бюджетів, що характерно для країн з ринковою економікою. Водночас за позитивними показниками не можна сховати те, що в Україні протягом останнього п'ятиріччя на розвиток фізичної культури і спорту виділялось з державного бюджету щорічно виділялось менше 0,5% його видаткової частини, що у кілька разів нижче середньоевропейських показників. Приміром, видатки Державного бюджету України 2006 року на фізичну культуру і спорту склали лише 0,35%. За обсягами річних видатків з усіх джерел фінансування з розрахунку на одну особу Україна майже у 30 разів поступається Фінляндії, у 15 разів – Японії та Австралії, у 10 разів – Німеччині.

Література:

1. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року (схвалено розпорядженням КМ №1320-р (1320-2015-р) від 09.12.2015).
2. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ (із змінами та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – №14. – Ст. 80.